

חבל נחלתו

כלל סוכה דמצוה".
ודבריו הובאו להלכה אף בס' הליכות
שלמה (ליקוטים מפסקי הגרשז"א, פ"ז סעי' כה
וכו).

ט. מתבאר מדברי הגרשז"א כי ישנה דרך
בה ניתן להקים סוכה ולשבת בה ולקיים
מצות סוכה, והסוכה לא תתקדש ולא
תאסר, ויוכל לפרקה בחול המועד. וע"כ
מטיילים שבכוונתם להקים סוכה לשעה או
להשתמש במכוניותיהם כדפנות לבניית
סוכה צריכים להתנות כאשר בונים סוכתם
שאינם מעוניינים שתתקדש אלא בונים
סוכה לצל בלבד ולא לסוכה של מצוה
ועי"כ הסוכה לא תתקדש ויוכלו לפרקה
לכשירצו.

ו"קדושת" סוכה אינן תלויין כלל זה בזה,
ואמרינן דכל סוכה שנעשתה לשם צל כשרה
לסוכה, אבל להתקדש בקדושת סוכה כעין
חגיגה זה דוקא אם הזמין אותה להיות סוכה
דמצוה. ולפ"ז משכח"ל שיעשה אדם סוכה
ויהא רשאי ליהנות ממנה, וכגון שיתנה שאינו
רוצה שהסוכה תהיה לשם מצוה אלא עושה
אותה סתם לצל, ובכל פעם שיושב בה מתנה
שמקיים בה את המצוה באופן ארעי, אבל
אינו מייחד אותה להיות סוכה דמצוה, וכמו
כן באתרוג, אם לא ייחדו ונטל אותו למצוה,
הרי לפי דברינו מותר ליהנות ממנו לאחר
שעשה בו המצוה, כיון דבביה"ש לא היה
מוזמן לכך, ומה שנטלו למצוה הרי זה חשיב
כמקיים מצות אתרוג באתרוג שאינו של
מצוה, כמו שיכול לישב בסוכה אע"ג דלא הרי

סימן יז

בעיות באתרוגים (הערות לס' כשרות ארבעת המינים)

של מקל ושושנה עליו, אלא לעתים יוצר
כעין ראש מצולק ולעתים יהיה שקע
כאשר באתרוגים תימניים לעתים השקע
הזה, בגלל גודל האתרוג מתרחב ונוצר פה
פעור מעט, ללא מילוי בתוכו.

לעומת זאת ישנם אתרוגים שנשירת
הפיטם היא בשלב מאוחר יותר, כאשר
הפרי ע"ג העץ, וכאן ישאר חלק מהמקל
הנושא את השושנתא ויוצר קרום דק
במקום השבר.

מקרה שלישי הוא כאשר הפיטם כולו
לא התעבה והוא כעין גבעול דק ירוק
בדר"כ ועל ראשו השושנתא. פיטם זה
מגיע כך מהקטיף בעיקר מאתרוגי מים

פיטם עומד להישר

בספר כשרות ארבעת המינים בהגדרת
פגמי האתרוגים התייחס לבעית הפיטם
כאשר אינו או כאשר הוא שבור (עמ'
כד-לו). דבריו אינם מספיק ברורים לגבי
נפילת הפיטם והכשרו בפיטם שבור. (אגב,
לתמונות 32 ו-33 שהביא לא התייחס כלל).
פרי האתרוג נוצר מהעלי של הפרח.
האבקנים לאחר שהפרו את העלי נושרים,
הצלקת של העלי הופכת להיות השושנתא
שבראש הפיטם וגוף העלי מתרחב
והאתרוג מתפתח מגוף העלי. במידה
ונשירת השושנתא היתה בזמן החנטה
(לפניו מעט או לאחריו מעט) – לא יגדל פיטם

חבל נחלתו

יוצא מוהל מהקליפה החיצונית, מקום הפגיעה הופך להיות חום בהיר. נראה שההבדל בין פגיעת קטיף לבין פגיעה ממשמוש הידים או ממכה של הלולב, היא בזמן, פגיעות ממשמוש או מלולב נוצרות תוך כדי החג, בעוד שמכות קטיף נוצרות עפ"ר לפני החג. ונראה שאעפ"כ כיון שמראה הפגיעה זהה מכות כאלה אינן פוסלות את האתרוג.

חסר באתרוג

בתמונה 41 הביא הרב י"מ שטרן מראה חסר באתרוג. ולענ"ד אין זה חסר. המדובר במכה בקליפת אתרוג המלאה נוזלים וכתוצאה מהמכה יצא מוהל מהקליפה ונוצר קרום בעל גווני חום בהיר ולבן (מצוי באתרוגים תימניים). ונראה שאין הבדל בין מכה כזו ל"בלעטיל" שהוא מכה מקוץ היוצרת קליפת מוהל לעתים גבוהה מהאתרוג ולעתים בגובה פני האתרוג (עי' עמ' נח, נט). וע"כ כשם ש"בלעטיל" כשר משום שהוא מראה האתרוג ה"ה במכה מסוג זה אשר גורמת להתכווצות מקום המכה אבל אין בכך משום חסר, והמראה הוא הקרום הנוצר מהמכה. וע"כ מכה כזו שיצא ממנה מוהל ונוצר קרום דק אינה פוסלת את האתרוג.

(עי"ש עמ' קפד, קפה) כשכל הפרי עדיין קטן יחסית. חלק מאתרוגים בעלי פיטם אלו מגיעים כאשר ראש הפיטם יבש בצבע חום, ובמכה קלה החלק היבש נשבר ונותר אתרוג שהקנה של הפיטם שבור השאלה היא אם אתרוג כזה כשר. שאלה זו לא נדונה בספר "כשרות ארבעת המינים".

הרב י"מ שטרן הביא מהגרש"ז אורבאך זצ"ל ומעוד אחרונים יב"א, שכל שהפיטם נשבר בעת גידולו על העץ וכתוצאה מגידולו ולא ממכה חיצונית, הוא כשר (שם עמ' כז) כיון שזו דרך גידולו. ונראה לענ"ד, שעל אף שהפיטם עדיין לא נשבר כולו, כיון שהוא עומד להישבר כשבור דמי וכשר.

מכת קטיף

מכת קטיף היא תופעה מוכרת בכל פרי הנקטף ע"י אדם. אף באתרוגים נוצרות מכות כאלה אם ע"י קוטפים לא זהירים, אם ע"י האורזים ואם ע"י הקונים. השאלה היא האם מכה כזו נחשבת כפגיעה ממשמוש ידים. לגבי פגיעה ממשמוש הידים כתב (עמ' יט) הרב י"מ שטרן שפגיעה כזו נחשבת כשיירי מצוה שזהו הדורו. משמוש הידים הוא בעצם פגיעה בקליפת הפרי שכתוצאה ממנה

סימן יח

טעות בתפילת מוסף

בקרבנות היום קרבנות יום אחר כגון ביום השלישי את קרבנות היום הרביעי, האם

שאלה

מי שטעה בתפילת מוסף בסוכות ואמר